

TEATER

KRÖNIKA

MALENA FORSARE

scenkonstkritiker

Dansa med Bergman.

Gränserna upplöses när demonregissören firas.

På torsdag inleds Bergmanfestivalen på Dramaten, den fjärde sedan starten 2009. Programmet är digert med nio internationella gästspel med och utan koppling till den internationella film- och teaterjätten, som i år ju skulle fyllt hundra och därför firas extra världen över. Slående i utbudet av festivalföreställningar är genreblandningen: här presenteras inte bara titlar med de traditionella scenkonstbeteckningarna, utan också uppsättningar som beskrivs kittlande som "förhørsdrama" ("Hearing" med iranska Mear Theatre Group) och "trollerimaskin" ("Hotel Strindberg" med Burgtheater från Österrike och Theater Basel, Schweiz).

Att impulser från teater, opera och dans blandar sig sömlöst är ett symptom på hur scenkonsten idag rör sig allt oftare över genregränserna (en trend som för övrigt betonades av Barbro Westling under sommarens teaterdebatt, som pågick i Aftonbladet och DN). Men slående i den stundande Bergmanfestivalen är också hur en specifik titel, "Persona" från 1966, har snappats upp av flera scenkonstnärer och fortsätter att inspirera. Den belgiske teaterregissören Ivo van Hove och hans "After the Rehearsal/Persona" är ett exempel; vår egen Dimen Abdulla ett annat. I "Persona, persona, persona" utforskar Abdulla begrepp som identitet, masker och kamouflage och avstampet tas lika mycket i Bergmans eget manus som i samtal med de två medverkande skådespelarna.

Vi kommer inte undan "Persona" här hemma heller. I september är det premiär på Intiman på Anna Bergmanns uppsättning, som är ett samarbete mellan Malmö Stadsteater och Deutsche Theater Berlin. I höst planerar också Bombina Bombast att släppa sin virtual reality-version där publiken blir deltagare i dramat om den tiggande skådespelaren Elisabet Vogel.

Ett tredje exempel är hämtat från dansområdet och gick att se i samband med visningen av Bergmans film på Spegeln under Malmöfestivalen. I solot "Andas", som hade premiär på Inkonst i fjol och som nu går på turné (Karlskrona 25/9, Växjö 27/9, Landskrona 12/10) har koreograferna Miguel Azcue och Johanna Jonasson i kompaniet Memory Wax inspirerats av den process som Bergman befann sig i när han skapade "Persona". Det sägs att regissören under en lång sjukdomsperiod vände sig till handen för att hitta sitt uttryck. Pjäsen skrevs som en övning för just den här kroppsdelen och utvecklades till en slags bön eller bikt. Bibi Andersson och Liv Ullman gestaltar mötet mellan tystnad och tal, mellan stilla ansikte och expressiv mimik – resultatet har beskrivits med termer hämtade från konstmusiken.

I "Andas" faller fokus direkt på händerna, som i inledningsscenen ligger placerade över Johanna Jonassons ansikte och med små fingerrörelser väcker dragen därunder. Ett öga kikar fram mellan lederna, en mun öppnar sig. Så sluter sig händerna och genom en fallande rörelse hamnar de i trakten runt hjärtat. Scenen äger en visuell kvalitet som helt säkert hade gillats av Bergman själv.

Om hans egen blick fångades av de båda skådespelarna som kvinnliga motiv, koncentrerar sig Memory Wax på det kroppsliga bortom kön. Och till skillnad från uppståndelsen runt Bergman har detta lilla koncentrerade danssolo dessvärre passerat kulturvärlden utan större väsen, trots att Johanna Jonasson fick Konstnärsnämndens långtidsstipendium en månad efter premiären. Detta är inget annat än ett symptom på att scenkonsten, trots genreutjämnningar och friskare vindar mellan uttrycken, fortfarande lider av hårda hierarkier. Här behandlas danskonsten ännu styvmoderligt.